

Tinja Huhtala

MYANMARIN KANSALLINEN IDENTITEETTI

Diskurssianalyysi Myanmarin kansanmurhaa
käsittelevistä puheista

Johtamisen ja talouden tiedekunta

Kandidaatin tutkielma

Maaliskuu 2020

TIIVISTELMÄ

Tinja Huhtala: Myanmarin kansallinen identiteetti: diskurssianalyysi Myanmarin kansanmurhaa käsittelevistä puheista
Kandidaatin tutkielma
Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimus, kansainvälinen politiikka
Maaliskuu 2020

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia, millä keinoilla ja minkälaista kansallista identiteettiä Myanmarin poliittiset johtajat luovat puheissaan, joissa he puhuvat valtion sisäisestä konfliktista, jossa rohinga-muslimien kansaa on sorrettu. Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä toimivat sosiaalinen konstruktivismi, nationalismi sekä identiteetti. Tematiikkaosiossa käsitellään rohingojen identiteetin historiallista kehittymistä, siirtomaavallan vaikutuksia valtion politiikkaan sekä maan poliittisen järjestelmän kehitystä. Aineistona on käytetty Myanmarin kolmen eri poliittisen johtajan, Aung San Suu Kyin, U Kyaw Tint Swen sekä U Hau Do Suanin puheita, joita on kaikkiaan kuusi kappaletta. Nämä puheet ovat kaikki englanninkielisiä ja ne on suunnattu kansainväliselle yleisölle. Menetelmänä tässä tutkimuksessa on hyödynnetty retorista diskurssianalyysia, jonka avulla aineistosta etsitään retorisia keinoja, joiden avulla kansallista identiteettiä puheissa luodaan.

Analyysiosiossa aineistosta tehdyt löydökset on selkeyden vuoksi jaettu kolmeen eri diskurssiin, jotka aineistosta nousivat: suvereniteetin diskurssi, turvallisuuden diskurssi sekä rauhan ja tasa-arvon pyrkimysten diskurssi. Aineistosta nousi monia retorisia keinoja, kuten toisto, kategorisointi, metaforien käyttö, ääri-ilmaisujen käyttö sekä vasta-argumentilta suojautuminen. Analyysissa selvisi, että Myanmarin poliittiset johtajat luovat puheissaan kansallista identiteettiä suvereenista, oikeudenmukaisesta, paljon kärsineestä ja rauhaa rakastavasta kansasta. Heitä kritisoineita kansainvälisiä instituutioita kohtaan he käyttävät hyökkäävää retoriikkaa ja kategorisoivat nämä epäoikeudenmukaisiksi ja epäluotettaviksi.

Avainsanat: Myanmar, rohinga, sosiaalinen konstruktivismi, nationalismi, identiteetti, retorinen diskurssianalyysi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	1
2. Sosiaalinen konstruktivismi, nationalismi ja identiteetti.....	3
2.1. Sosiaalinen konstruktivismi	3
2.2. Nationalismi	4
2.2.1. Nationalismin kehittyminen Aasiassa kolonialismin kautta.....	6
2.3. Identiteetti	7
2.3.1. Kansallinen identiteetti	9
3. Kohti kollektiivista vai poissulkevaa identiteettiä?	10
3.1. Rohingyajen identiteetin kehittyminen.....	10
3.2. Myanmar, entinen siirtomaa.....	11
3.3. Myanmarin poliittinen järjestelmä	13
4. Puheet merkitysten luojina	15
4.1. Aineiston esittely	15
4.2. Metodina retorinen diskurssianalyysi	16
5. Aineiston analyysi.....	19
5.1. Analyysi	19
5.1.1. Puhuja-yleisösuhte ja asemoituminen	19
5.1.2. Suvereniteetin diskurssi.....	20
5.1.3. Turvallisuuden diskurssi.....	23
5.1.4. Rauhan ja tasa-arvon pyrkimysten diskurssi	26
6. Johtopäätökset.....	28
Lähteet.....	30

1. Johdanto

Viime vuosina kansainvälinen yhteisö ja media ovat kiinnittäneet yhä enemmän huomiota Myanmariin maan levottomuuksien vuoksi. Myanmarissa, entisessä Burmassa, alkoi vuonna 2017 kansanmurha, vaikka valtio itse kieltää sen. Kansanmurha on kohdistunut rohinga-muslimien kansaan ja on tapahtunut suurilta osin valtion armeijan toimesta. Elokuun 25. päivänä vuonna 2017 the Arakan Rohingya Salvation Army (ARSA) hyökkäsi koordinoitusti armeijan tukikohtaan ja moneen turvallisuusjoukkojen etuvartioasemaan, mikä johti Myanmarin jo kireän tilanteen kärjistymiseen. Armeijajohtoinen etninen puhdistus alkoi vastareaktiona tälle hyökkäykselle (YK 2018.) Konflikti on johtanut yli 730 000 rohinga-muslimin pakenemiseen naapurimaa Bangladeshiin. Pakolaiset ovat raportoineet muun muassa armeijan suorittamista murhista, seksuaalisesta väkivallasta, tuhopoltoista ja kiristyksestä. (Human Rights Watch 2019.) Rakhinen osavaltioon jääneet rohingat ovat joutuneet elämäänsä rajoitettua elämää ja heidän oikeuksiaan muun muassa kansallisuuteen, liikkumiseen, terveyteen, koulutukseen, työhön, ruokaan ja vapauteen on rikottu systemaattisesti (Amnesty International 2019).

YK:n määräämän itsenäisen totuuskomission raportin mukaan kyseessä on kansanmurha. Raportissa nimetään kuusi armeijan johtohenkilöä, jotka sen mukaan tulisi asettaa vastuuseen kansainvälisessä rikostuomioistuimessa. Raportissa kritisoidaan myös Myanmarin de facto -johtajan Aung San Suu Kyin ja muiden viranomaisten toimimattomuutta ja heitä syytetään tapahtumien kieltämisestä, todisteiden tuhoamisen valvomisesta sekä valheellisten narratiivien levittämisestä. (YK 2018.) Konflikti ei ole ensimmäinen, sillä väkivaltaisia yhteenottoja on ollut aikaisemminkin. Valtion johdon mukaan suurimpia näihin konflikteihin johtaneita ongelmia on aina ollut kapinallinen toiminta ja laitton maahanmuutto eivätkä armeijan toimet. (Ware & Laoutides 2018, 36–37.) Valtion johtajat ovat puheissaan syyttäneet kansainvälistä yhteisöä valtion sisäisiin asioihin puuttumisesta ja heidän mustamaalaamisestaan.

Näen Myanmarin hedelmällisenä ja ajankohtaisena tutkimuskohteena, jota on kansainvälisen politiikan alalla tähän mennessä tutkittu suhteellisen vähän. Valtion tilanne voidaan nähdä konfliktina, jossa erilaiset, historiallisesti ajan saatossa kehittyneet identiteetit kohtaavat. Tutkimuskysymykseni kuuluu: *millä keinoilla ja minkälaista kansallista identiteettiä Myanmarin poliittiset johtajat luovat puheissaan, joissa he*

puhuvat valtion sisäisestä konfliktista? Teoreettinen näkökulmani sosiaalinen konstruktivismi näkee kielen merkityksien luojana. Työni tarkoituksena onkin lähestyä myanmarilaisten poliitikkojen kansanmurhaa käsitteleviä puheita tutkien, kuinka he luovat niissä kansallista identiteettiä valtion ulkopuolelle, kansainväliselle yhteisölle.

Aloitan työni esittelemällä käyttämäni teoreettisen viitekehyksen. Valitsin teoreettiseksi viitekehykseksi sosiaalisen konstruktivismin, nationalismin sekä identiteetin, sillä koen niiden yhdessä toimivan tarpeeksi vankkana teoreettisena pohjana työlleni. Ne myös sopivat tutkimuskysymykseeni, joka koskee kansallisen identiteetin luomista, ja näin ollen identiteetin käsitteen taustoittaminen on tärkeää. Puheiden tutkiminen identiteetin luojina on mahdotonta, jos sosiaalisen kanssakäymisen kuten puheiden ja kirjoitusten ei kuvitella luovan sosiaalista ja jaettua todellisuutta. Siksi teoreettiseen viitekehykseeni sopii perustellusti myös sosiaalinen konstruktivismi.

Toiseksi taustoitan työn tematiikkaa. Esittelen Myanmarin poliittista järjestelmää ja myanmarilaisen identiteetin syntyhistoriaa ja käsittelen kolonialismin mahdollisia vaikutuksia kansan identiteettiin. Tämän jälkeen siirryn aineiston esittelyyn. Aineistonani toimivat puheet, joita myanmarilaiset poliittiset edustajat ovat pitäneet erilaisissa tilaisuuksissa kohdeyleisönään kansainvälinen yhteisö. Aineiston esittelystä siirryn tutkimusmenetelmän esittelyyn. Tutkimusmenetelmäksi olen valinnut retorisen diskurssianalyysin, sillä tarkoituksena on tutkia sitä, miten erilaisilla kielellisillä keinoilla luodaan merkityksiä ja todellisuutta. Tämän jälkeen vuorossa on analyysikappale. Analyysissa pyrin etsimään aineistosta retorisia keinoja, joiden avulla Myanmarin johtajat luovat tietynlaista kansallista identiteettiä ja pohdin, millainen tämä identiteetti on. Lopuksi vedän vielä tutkimukseni yhteen johtopäätöskappaleessa.

Käytän tekstissäni valtion vakiintunutta nimeä, Myanmaria, kun puhun vuoden 1989 nimenmuutoksen jälkeisestä ajasta, ja nimeä Burma, kun tarkoitan aikaa ennen vuotta 1989. Päädyin myös käyttämään ”rohinga” -termiä vaikka se onkin kiistelty, sillä se on kansainvälisesti tunnistettu nimitys pohjois-Rakhinessa asuvasta muslimikansasta ja sillä työn luettavuuden helpottamisen kannalta on järkevää käyttää yhtä termiä läpi tekstin. Viitatessani burmalaisiin tarkoitan maan etnistä enemmistöä, en koko kansaa.

2. Sosiaalinen konstruktivismi, nationalismi ja identiteetti

2.1. Sosiaalinen konstruktivismi

Sosiaalinen konstruktivismi on suhteellisen tuore tulokas kansainvälisen politiikan tutkimuksessa, mutta se on saavuttanut merkittävän aseman tieteenalalla. Sille löytyy monia erilaisia määritelmiä, ja se voidaan yhä jakaa pienempiin suuntauksiin, kuten kriittiseen, postmoderniin ja konventionaaliseen suuntaukseen, jotka painottavat jossain määrin eri asioita (Zehfuss 2002, 6). Eri suuntauksille on kuitenkin yhteistä näkemys todellisuuden rakentumisesta sosiaalisesti. Adlerin (1997, 322) määritelmän mukaan: ”konstruktivismi on näkemys, jonka mukaan tapa, jolla materiaallinen maailma muodostuu ja muokkautuu ihmisten toiminnan ja vuorovaikutuksen kautta riippuu materiaallisen maailman dynaamisen normatiivisista ja epistemologisista tulkinnoista”¹.

Sosiaalisen konstruktivismin yksi merkittävimmistä tutkijoista kansainvälisen politiikan tieteenalalla on Alexander Wendt. Teoksessaan *Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics* Wendt (1992, 394) korostaa konstruktivismin merkitystä identiteetin ja intressien muodostumisen tutkimisessa. Identiteetit ja intressit siis muokkautuvat riippuen toimijan roolista. Tämä eroaa esimerkiksi neoliberalistisesta ja neorealistisesta ajatuksesta, jossa identiteetit ja intressit ovat muuttumattomia. Valtapolitiikka ja turvallisuuskäsitteet eivät ole seurauksia kansainvälisestä anarkiasta, vaan ne syntyvät *prosessin* kautta, eivät niinkään rakenteen.

Wendt'n konstruktivistisen teorian mukaan toimijat toimivat vuorovaikutussuhteissa lähtökohtanaan merkitykset, jotka toisella on heitä kohtaan (Wendt 1992, 396–397). Valtioiden ja muiden toimijoiden toimiin vaikuttaa käsitys heistä itsestään ja toisista, ja yhteiset merkitykset muodostavat ne rakenteet, jotka systematisoivat niiden toimet. Ne myös tulkitsevat muiden toimijoiden käytöstä ja muokkaavat käytöstään sen mukaan, ja siksi ne eivät käyttäydy samalla tavalla jokaisessa tilanteessa tai vuorovaikutussuhteessa (Wendt 1992, 406). Wendt (1999, 141) näin ollen korostaa sosiaalisen teorian hyödyntämistä kansainvälisen politiikan teoriassa sekä sosiaalisesti jaetun kulttuurin merkitystä muun muassa instituutioiden, sääntöjen, normien ja ideologioiden

¹ “Constructivism is the view that the manner in which the material world shapes and is shaped by human action and interaction depends on dynamic normative and epistemic interpretations of the material world”. Suomeksi Huhtala.

muodostumisessa. Wendtin teoriaa on kuitenkin kritisoitu muun muassa Kratochwilin toimesta. Kratochwilin (2000, 77, 90) mukaan Wendtin luoma sosiaalinen teoria ei ole yhteensopiva hänen konstruktivistisen ajattelunsa kanssa ja on epäsopiva monen tieteen tärkeimpien kehityksien kanssa. Hän löytää ristiriidan siinä, että Wendt lukeutuu selvästi idealistiseen leiriin, mutta tekee teoriassaan myönnytyksiä myös materialismille. Näin ollen Wendtin konstruktivismi on epäsopiva tieteellisen realismin kanssa, johon teoria pohjautuu, eikä vastaa omiin kysymyksiinsä tarpeeksi laajasti.

Kansainvälisen politiikan kentällä sosiaalisen konstruktivismin edustajaksi lukeutuu myös Nicholas Onuf, joka ei Wendtin tavoin pohjaa teoretisointiansa identiteetin problematisointiin, vaan keskittyy teoksissaan erityisesti kielen ja sen merkityksien tutkimiseen. Onuf (1989, 40) ei tee selkeää eroa materiaaliseen ja sosiaaliseen todellisuuteen. Sosiaalinen todellisuus on tärkeämpää yksilölle, mutta se ei tarkoita, etteikö yksilöllä olisi myös itsenäinen todellisuus aineellisena ja biologisena olentona. Toisaalta, yksilö ei todellisuudessa ole autonominen, sillä hän on matalampien tasojen sääntökokemusten tuotos (mt., 119). Myös Fierke korostaa sääntöjen oleellisuutta kanssakäymisen taustavoimana. Fierke (1996, 471) kuvaakin maailmanpolitiikkaa pelimetaforan avulla: hänen mukaansa toimijat toimivat jo olemassa olevia sääntöjä noudattaen. Säännöt ovat luonteeltaan sosiaalisia ja samat säännöt toimivat pohjana monelle toimijalle, mikä tekee 'pelaamisesta' mielekäästä. Ne myös luovat merkityksen tietyille peliliikkeille, jotka jokainen pelaaja voi toistaa, ja vaikuttavat pelin osien identiteetteihin.

Onuf (1989, 82) hyödyntää myös puhetekojen teoriaa kuvaillessaan kielen toimintaa; hänen mukaansa kieli on sekä edustavaa että esittävää. Ihmiset käyttävät sanoja kuvatakseen tekoja, ja he voivat käyttää ainoastaan sanoja suorittaakseen tekoja. Kieli ei siis ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan myös luo sitä, sillä teot (joiden takana ovat sanat) konstruoivat sosiaalista todellisuutta.

2.2. Nationalismi

Nationalismille löytyy kirjallisuudessa monta erilaista määrittelyä. Nationalismista puhuttaessa keskitytään usein negatiivisiin miellelyhtymiin, kuten konflikteihin ja muukalaispelkoon. Se voidaankin nähdä negatiivisena yhden ryhmän ylistämisenä ylitse muiden, mutta myös aatteena, joka korostaa ihmisten hyviä puolia kuten vastuuntuntoa

lähimmäisistä. (Calhoun 1997, 1; Marttila 2007, 61.) Nationalismi saattaa synnyttää toiseuden pelkoa ja vihaa, mutta myös kulttuurituotteita, kuten runoja, musiikkia ja kuvataidetta (Anderson 2017, 201). Sitä ei siis tule käsitellä ainoastaan politiikan agendana, sillä se vaikuttaa myös niin kulttuuriin, subjektiiviseen ja kollektiiviseen identiteettiin kuin yhteiseen historiaankin (Calhoun 1997, 3).

Kylmään sotaan asti valtio oli tutkimuksen pääkohde kansainvälisen järjestelmän tutkimuksissa, mutta nykyään nationalismia tutkitaan laajempänä käsitteenä ja ymmärretään, etteivät valtion rajat aina tarkoita kansakunnan rajoja (Marttila 2007, 61–62). Kuten nationalismille, ei kansakunnallekaan ei ole olemassa yhtä tiettyä määrittelyä ja on mahdotonta sanoa, mitkä ihmisryhmät tulisi nimittää kansakunniksi ja mitkä ei. Kansakuntia on selitetty muuan muassa yhteisen kielen, etnisyyden, yhteisen alueen, yhteisen historian ja kulttuurin kautta sekä yhteiseen historialliseen aikakauteen sijoittumisen kautta. (Hobsbawm 1990, 5, 9.)

Nationalismia on kutsuttu kansallistunteeksi ja kansallisaatteen. Nationalistit voivat olla koettuja identiteettejä tai ominaisuuksia, mutta myös poliittisia ja historiallisia. (Marttila 2007, 61–63.) Vaikka yleisen ajattelutavan mukaan ihminen joko kuuluu tai ei kuulu tiettyyn kansakuntaan, on esitetty myös ajatuksia siitä, että oman kansakuntansa ja kansansa voi valita. Tällöin kansakunta syntyy subjektiivisesti riippumatta siitä, missä tai kenen kanssa ihminen asuu, jos tämä itse tuntee kuuluvansa kyseiseen kansakuntaan (Hobsbawm 1990, 7). Nationalismi onkin diskursiivisesti syntyvä ilmiö, jota tuotetaan jatkuvasti ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa (Calhoun 1997, 3).

Andersonin (2017, 221) mukaan nationalismi on 1700-luvun jälkeen muuntautunut ja sopeutunut aina vallitsevaan aikakauteen, poliittiseen järjestelmään ja taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Hän määrittelee kansakunnat ”kuvitelluiksi poliittisiksi yhteisöiksi” (imagined political communities): ne ovat kuviteltuja, koska niiden jäsenten on mahdotonta tuntea kaikki muut jäsenet. Ne on kuviteltu *rajallisiksi*, koska kansakunnalla on rajat, joiden takana on toisia kansakuntia, sekä *täysivaltaisiksi*, koska kansakunnan käsite syntyi aikana, jolloin valtio alkoi syrjäyttää jumalallisesti määrätyt johtajat. Kuvitelluissa yhteisöissä toveruuden ja yhteenkuuluvuuden tunne on saanut ihmisiä jopa kuolemaan yhteisön puolesta. (Mt., 39–41.) Andersonin mukaan kansakunnallisuus ja nationalistit ovat kulttuurisia artefakteja eli ihmisten tuotoksia, ja ymmärtääksemme nationalismia on olennaista huomioida sitä edeltäneet suuret

kulttuuriset järjestelmät, kuten uskonnolliset yhteisöt ja dynastiset valtakunnat (mt., 37, 47). Kirjanpainotaito vaikutti merkittävästi nationalismien kehittymiseen, ja ajatusta kansakunnista toistetaan ja luodaan jatkuvasti uudelleen niin romaaneissa kuin sanomalehdissäkin, ja nykyään myös radiossa ja televisiossa (mt., 61, 192).

2.2.1. Nationalismin kehittyminen Aasiassa kolonialismin kautta

Eurooppa alkoi 1500-luvusta lähtien löytää uusia kulttuureja ympäri maailmaa, myös Aasiassa. Nämä kulttuurit olivat suurilta osin kehittyneet erillään Euroopasta ja kristinuskosta ja myös heidän historiansa oli erilainen. (Anderson 2017, 113.) Euroopassa alettiin 1800-luvulla korostaa ”kansallista yhteisöä” ja ”viralliset nationalismit” alkoivat nostaa päätään. Virallisilla nationalismeilla tarkoitetaan ihmisten tekemistä jonkun kansakunnan kansalaisiksi, kansallisia periaatteita sekä kansakunnan yhtenäistämistä koko valtavan valtakunnan alueella. Viimeisellä tarkoitetaan tarkemmin dynastisen vallan ja periaatteiden säilyttämistä monikielisillä alueilla. Virallisiin nationalismeihin saattaa liittyä muun muassa valtion kontrolloima peruskoulutus, valtiojohtoista propagandaa, historian uudelleen kirjoittamista ja militarismia. Ne olivat valtiojohtoisia ja palvelivat valtion etuja. (Mt., 134–135, 146–153, 224.) Tämä nationalismin malli laajennettiin myöhemmin siirtomaihin, myös Aasiaan, jossa maat alistettiin eurooppalaisille käytännöille ja politiikalle. Niin myös Iso-Britannia pyrki ”englantilaistamaan” siirtomaansa päästämättä sen jäseniä hallinnoimaan itseään. (Mt., 149, 163–164.)

Siirtomaavalloilla oli tapana luokitella siirtomaissaan muun muassa ihmisiä, alueita, uskontoja ja kieliä. Näin asioita niin rajattiin, määriteltiin kuin laskettiin. (Anderson 2017, 254–255.) Siirtomaavallat monopolisoivat Aasiassa myös laajasti siirtomaidensa taloudellista valtaa tai jakoivat ne paikallisten, poliittisesti voimattomien ihmisten kanssa. Kirjastojen ja koulujen avulla eurooppalaiset ”kansalliset tarinat” levisivät siirtomaiden tietoisuuteen. Siirtomaiden väestö haluttiin kouluttaa länsimaisella uudella tiedolla, jonka tarkoituksena oli osittain hallintokoneistojen tarvitsemien alamaisten kouluttaminen. Siirtomaissa syntyi kaksikielistä nationalistista älymystöä, ja kun suuri osa kansalaisista ei osannut hallitsijamaan kieltä, vain eurooppalaisia kieliä osaavalla älymystöllä oli pääsy moderniin länsimaiseen kulttuuriin sekä uudenlaisiin nationalismiin ja kansakunnan

malleihin. Nämä nationalistiset älymystöt sitten levittivät ajatusta kuvitelluista yhteisöistä valtion sisällä. (Mt., 168–173, 199.)

Nationalismi on muuttanut ajan myötä muotoaan, mutta toisen maailmansodan lopulla ja dekolonisaation aikoina se oli vahva voima. Kolonisoiduissa maissa kansallisen vapautumisen ja itsenäistymisen tahto kasvoi, ja nämä vapautumisliikkeet muistuttivat länsimaisen nationalismien mallia. (Hobsbawm 1990, 169.)

2.3. Identiteetti

Alexander Wendtin (1992, 397) mukaan identiteetti on toimijan suhteellisen vakaa odotus ja ymmärrys itsestä, joka kuitenkin muuttuu roolin muuttuessa. Ihmisillä on monia erilaisia identiteettejä, jotka ovat sidoksissa institutionaalisiin rooleihin. Tällaisia rooleja ovat esimerkiksi äiti, opettaja ja kansalainen. Sitoutuminen näihin identiteetteihin ja niiden tärkeys on kullakin toimijalla eri asteista, mutta kaikki identiteetit kertovat toimijan käsityksistä itsestään ja toisesta, ja ne vaikuttavat sosiaalisen maailman rakenteisiin. Identiteetit toimivat myös toimijoiden intressien lähtökohtina: intressit muuttuvat sosiaalisen kontekstin mukana. (Wendt 1992, 398.) Toimijat muokkaavat identiteettiään suhteessa toiseen riippuen siitä, millaisiksi toimija kokee toisen aiheet. Jos toinen toimija tuntuu uhkaavalta, kasvaa tunne siitä, ettei tähän voi luottaa. Tällainen epävarmuus tuottaa kilpailuhenkisiä ja egoistisia identiteettejä. Toimija siis ”peilaa” uhkaavaa käytöstä käsitykseensä suhteestaan uhkaavaan toimijaan. (Wendt 1992, 406.)

Myöhemmässä teoksessaan *Social Theory of International Politics* Wendt (1999, 224–225) käsittelee identiteettiä tarkoituksellisten toimijoiden omaisuutena, joka tuottaa motivoivia ja behavioraalisia taipumuksia, ja menee määrittelyssään pidemmälle jaottelemalla identiteetin neljään kategoriaan. Ensimmäinen kategoria, *yksityinen tai jaettu identiteetti* (yksityinen viittaa yksilöön ja jaettu instituutioon) tarkoittaa niitä ominaisuuksia, jotka tekevät toimijoista omia, erillisiä kokonaisuuksiaan. Esimerkiksi valtiolla on oltava tiettyjä ominaisuuksia, kuten rajat, jotta se voi olla valtio. Yksityiseen tai jaettuun identiteettiin kuuluu ymmärrys ja muisto itsestä erillisenä toimijana.

Toinen kategoria, *tyyppi-identiteetti* tarkoittaa sosiaalista kategoriaa, jossa toimijat jakavat tiettyjä ominaisuuksia, kuten mielipiteitä, persoonallisuuspiirteitä tai yhteisen kielen. Toimijalla voi olla monia tyyppi-identiteettejä, mutta tyyppi-identiteetiksi

kuuluvaksi lasketaan vain sellaiset jaetut ominaisuudet, joilla on sosiaalista merkitystä. Kolmas Wendtin määrittelemä identiteetti on *rooli-identiteetti*, joka ei tarkoita vain tiettyjen ominaisuuksien omaamista, vaan ominaisuuksien hyödyntämistä sosiaalisessa todellisuudessa ja vuorovaikutuksessa. Roolia täytyy siis toteuttaa sosiaalisessa järjestelmässä ja roolin haltijan tulee toimia tälle roolille sosiaalisesti hyväksytyllä tavalla. Neljäs identiteetti, *kollektiivinen identiteetti* tarkoittaa identifioitumista osaksi muita ja näin sulautumista yhdeksi identiteetiksi jonkin asian osalta. Tällöin myös toimijan intressit syntyvät ryhmän ehdoilla ja jos ryhmää uhataan, sosialisoituneet toimijat puolustavat sitä vaistomaisesti. (Wendt 1999, 225–229.) Kollektiivisen identiteetin kategoria on myös se, johon kansallinen identiteetti sisältyy ja johon tulen tässä tutkimuksessa keskittymään.

Ware ja Laoutides (2018, 191, 198) yhdistävät identiteetin kysymyksiin siitä, kuka minä olen, ja kuka minä en ole, ja myös kysymyksiin itsen tarkoituksesta, valinnanvapaudesta ja narratiivien, diskurssien ja symbolien vaikutuksesta. Ryhmän jaettua identiteettiä vahvistavat ryhmän ulkopuoliset yhteiset viholliset, myytit loistokkaasta menneisyydestä tai kollektiivisesta traumasta, selkeästi rajattu territorio sekä ajatus jaetuista kokemuksista myös tulevaisuudessa. Jaettu identiteetti vahvistaa sidettä yksilöiden välillä ja määrittelee ryhmän ja yksilön käyttäytymistä.

Identiteetti on pitkälti korvannut sosiaalisen luokan konfliktin analyysitapana ja se onkin monesti taustalla erityisesti etnisissä konflikteissa (mt., 198). Rothmanin (1997, 5–7) mukaan kun ihmisten perimmäistä identiteettiä uhataan tai estetään toteutumasta, tämä johtaakin usein konfliktiin. Identiteettiin perustuvat konfliktit ovat usein tuhoisia, sillä ne kietoutuvat ihmisen perustarpeisiin, arvoihin, toiveisiin ja pelkoihin. Näiden konfliktien todellista syytä voi olla vaikea tunnistaa, sillä syyn nähdään usein olevan resurssien jakautumisessa. Kun ryhmän arvokkuuden, tunnustuksen, turvallisuuden ja tarkoituksen tarpeisiin kohdistuu uhkia, on tästä seuraava konflikti usein erityisen vaikea.

Se, kenellä on valtaa ja toimijuutta määrittelee, ketä ylistetään, kuka kielletään ja torjutaan ja kuka hyväksytään. Moderni valtio on historiallisesti ollut tärkeä sosiaalisen identiteetin määrittelijä, sillä vaikka identiteetti voi muuttua, valtiolla on valtaa luokitella ihmisiä muun muassa kansalaisuuden ja kulttuurin suhteen. Tämän se voi tehdä esimerkiksi koulutuksen tai kielen ja historian omimisen kautta. (Ware & Laoutides 2018, 192–193.)

2.3.1. Kansallinen identiteetti

Kansallinen identiteetti linkittyy käsitykseen poliittisesta yhteisöstä. Usein tämä tarkoittaa myös yhteisiä instituutioita sekä jaettua käsitystä kaikkien jäsenten oikeuksista ja velvollisuuksista. Yhteisön jäsenet identifioituvat ja kokevat kuuluvansa tiettyyn sosiaaliseen tilaan ja rajattuun alueeseen. Eurooppalaiset ajatukset valtiosta (historiallinen territorio, oikeudellis-poliittinen yhteisö, jäsenten oikeudellis-poliittinen tasa-arvo ja yleinen kaupunkilaiskulttuuri ja ideologia) ovat levinneet myös Euroopan ulkopuolelle ja vaikuttaneet käsityksiin kansallisesta identiteetistä ympäri maailmaa. (Smith 1990, 9–11.)

Hall (1999, 7) näkee kansallis-suvereenin identiteetin korvanneen aikaisemman territoriaalis-suvereenin identiteetin 1800-luvulla ja tämän muuttaneen valtioiden intressejä, käytäntöjä ja instituutioita. Kansallis-kollektiivinen identiteetti on johtanut uudenlaisiin konflikteihin valtioiden välillä sekä lisännyt kansalaisten osallistumista valtion asioihin, mikä taas on lisännyt ulkoista painetta valtion poliittisiin päätöksiin.

Jaetun sosiaalisen identiteetin nähdäänkin vaikuttavan myös koko valtion identiteettiin ja intresseihin (Hall 1999, 7). Kansallinen identiteetti heijastuu kansakunnissa taloudellisesti kansallisen omavaraisuuden ihannoinnissa ja poliittisesti kansan tukiessa valtiota kansallisissa intresseissä, jotka vaikuttavat hallituksien ja poliitikkojen valitsemiseen sekä poliittisen johdon säätelyyn. Se myös oikeuttaa oikeudellisten laitosten oikeudet ja vastuut, jotka heijastavat kansakunnan luonnetta. Kansallinen identiteetti myös mahdollistaa yksilöiden sosialisointia kansalaisiksi ja luo siteen yksilöiden ja luokkien välille jaettujen arvojen, symbolien ja perinteiden kautta. Se myös auttaa yksilöitä löytämään paikkansa maailmasta osana uniikkia, yhteistä kulttuuria. (Smith 1990, 16–17.)

Smithin (1990, 14) mukaan kansallisen identiteetin tunnusmerkkejä ovat historiallinen territorio tai kotimaa, yhteiset myytit ja historialliset muistot, yhteinen kulttuuri, yhteiset juridiset oikeudet ja velvollisuudet sekä yhteinen talous. Wodak ym. (2009, 4) nimeää sen tunnusmerkeiksi myös sosialisointia kautta opitut käyttäytymismallit, asenteet sekä emotionaaliset taipumukset. Kansallinen identiteetti on kuitenkin pohjimmiltaan moniulotteinen, eikä sitä voi typistää yhteen elementtiin. Kansakunnissa myös muunlaiset kollektiiviset identiteetit - kuten uskonnolliset, etniset ja luokkasidonnaiset identiteetit - ovat läsnä ja voivat sekoittua kansallisen identiteetin kanssa. (Smith 1990, 14.)

Kansalliset identiteetit eivät aina ole sama asia kuin valtiot. Ne ovat enemmän sosiaalisen elämän muotoja, ideologisia luomuksia (Billig 1995, 24). Kansallinen identiteetti toistuu ihmisten ajattelussa ja kielenkäytössä, usein alitajuisesti. Ihminen, jolla on kansallinen identiteetti, on myös fyysisesti, sosiaalisesti, oikeudellisesti ja emotionaalisesti sidoksissa kotimaahansa. Vain jos ihmiset uskovat kansallisiin identiteetteihinsä, nämä kotimaat jatkavat olemistaan. (Mt., 8.) Myös Wodakin ym. (2009, 4) mukaan kansallinen identiteetti tuotetaan ja uudelleentuotetaan diskursiivisesti. Kansallisen identiteetin diskursiiviset rakenteet myös usein korostavat kansallista ainutlaatuisuutta ja jättävät huomiotta kansan sisäiset eroavaisuudet. Kun omaa kansakuntaa pidetään erityisenä ja homogeenisenä, luodaan samalla erottelua oman ja muiden kansakuntien välille.

3. Kohti kollektiivista vai poissulkevaa identiteettiä?

3.1. Rohingojen identiteetin kehittyminen

Jo vuoden 2012 rohingoisiin kohdistuneiden levottomuuksien jälkeen Myanmarin poliittiset johtajat olivat haluttomia puolustamaan heitä, sillä rohingoja pidetään maassa laajasti muukalaisväestönä. Osa myanmarilaisista pitää heitä jopa uhkana kansalliselle turvallisuudelle. (Ware & Laotides 2018, 11–12.) Moni Myanmarin etnisistä enemmistöistä ja jopa maan hallitus eivät myöskään hyväksy ”rohinga”-termin käyttöä ja ovatkin kieltäytyneet sen käytöstä, sillä termin ei nähdä edustavan etnistä identiteettiä tai kulttuuria. Sen sijaan nimen käyttämisen takana ajatellaan olevan siirtolaisryhmän väite rohingojen alkuperäisyydestä Myanmarissa suurempien poliittisten oikeuksien, itsehallinnon ja maa-alueiden saamiseksi. Maassa on kuultu monesti seuraava kannanotto: ”Myanmarissa ei ole roginhoja”, joka ei kiellä rohinga-muslimien olemassaoloa, vaan heidän etnisen alkuperäisyytensä ja siihen liittyviä oikeuksia. Vuonna 2016 valtion de facto -johtaja Aung San Suu Kyi jopa pyysi kaikkia puolueita välttämään rohinga-termin sekä muiden jännitettä lisäävien nimityksien käyttöä ja sen sijaan ryhmään tulisi viitata ”pohjois-Rakhinen muslimiyhteisönä”. Tämä liittää ryhmän tunnusmerkit ensisijaisesti heidän uskonnolliseen vakaumukseensa, mikä saattaa ongelmallisesti luoda kuvitelman, että konflikti liittyy nimenomaan uskontoon. (Ware &

Laoutides 2018, 15–17.) Rohingat eivät historiallisesti ole olleet erityisen väkivaltaisesti tai uskonnollisesti radikalisoituneita, vaikka jotkut populistiset kannat niin väittävätkin. Muslimien joukossa nähty kapinallisuus burmalaista valta-asemaa kohtaan on noussut itsenäisyyden jälkeisenä aikana (Ware & Laoutides 2018, 66).

Rohingat koostuvat osittain Arakan-osavaltiota (nykyistä Rakhinen osavaltiota) ennen vuotta 1823 asuttaneiden muslimien, suurilta osin orjien, jälkeläisistä, ja osittain kolonialismin aikaisten siirtolaisten jälkeläisistä. Osa on myös syntyperältään eri ryhmien yhdistelmiä. (Ware & Laoutides 2018, 191.) Myanmarissa etninen identiteetti määrittelee politiikkaa vahvasti, ja rohingojen ollessa suurimpien etnisten ryhmien ulkopuolella ja syntyperältään moninainen ryhmä, on heidän poliittinen statuksensa hyvin rajattu (Burke 2016, 262). Syntyperäisestä moninaisuudesta huolimatta siirtolaistaustaiset muslimit ovat kuitenkin sulautuneet silloin jo olemassa olevaan muslimien kulttuuriin ja historiaan, ja tämä suuri joukko identifioi itsensä ”rohingoiksi”. Heidän identiteettinsä on siis kehittynyt ja sulautunut yhdeksi kulttuurilliseksi ja etniseksi ryhmäksi, mutta heidän sosiaalinen statuksensa ei ole muuttunut samaa vauhtia. (Ware & Laoutides 2018, 191–192.) Armeijan pyrkiessä rakentamaan yhtä kansallista identiteettiä, ovat muslimijohtajat pyrkineet vahvistamaan ryhmän omaa solidaarisuutta ”rohinga”-termin käyttämisellä (Burke 2016, 264).

Heidät kategorisoidaan ja heitä syrjitään kuitenkin yhä aivan kuin he olisivat tuoreita siirtolaisia, samalla tavalla kuin vuosikymmeniä sitten erityisesti Ne Winin hallinnan aikana. Heidä ei pidetä koherenttina etnisenä ryhmänä ja parhaimmillaan heidän ajatellaan olevan vieraina Myanmarissa. Ryhmän oma identiteetti ei siis kohtaa ulkoa annettua identiteetin kanssa, mikä johtaa validoinnin tarpeen nousemiseen. Armeija on maassa jo pitkään hallinnut narratiiveja muslimista, ja se on omalla valtuudellaan luonut heille sosiaalisen identiteetin. (Ware & Laoutides 2018, 191–192.)

3.2. Myanmar, entinen siirtomaa

Ennen Myanmarin demokratisoitumista maan historiaa muokkasi suuresti kolonisaation aika. Iso-Britannia hallitsi Burmaa vuodesta 1826 vuoteen 1948. Kolonisaatio vaikutti myös maan etniseen ja poliittiseen järjestykseen ja myös erimielisyyksien ja syrjinnän juuret ovat pitkälti siirtomaa-ajassa. Ennen kolonisaatiota etnisyydellä oli myöhempää

sosiaalisempi rooli. Vaikka sosiaalista kategorisoimista rodun perusteella oli jo silloin nähtävissä muun muassa Rakhinen alueella, käsitys rodusta ja etnisyydestä ei ollut niin määrittelevä kuin Euroopasta tuotu käsitys, sillä lojaliteetti ja toisten kunnioitus määritteli sosiaalista identiteettiä enemmän kuin sukupuoli. Sodat eivät liittyneet niinkään etnisyyteen vaan uskollisuuteen, ja ihmisillä oli vapaampi liikkuvuus uskonnollisten, kulttuuristen ja normatiivisten käytäntöjen välillä ilman jyrkkää rajanvetoa. Rotu nähtiin muutenkin joustavampana ja liikkuvaisempana kuin Euroopassa, eikä rodullisista, kulttuurisista ja uskonnollisista eroista oltu niinkään huolissaan. Vähemmistön statusta ei saanut suoraan etnisyyden perusteella, vaan se määriteltiin sen perusteella, kenellä oli pääsy poliittiseen valtaan ja kenellä ei. Siihen, kenellä ei ollut pääsyä valtaan, olivat taas usein syynä maantieteelliset syyt: he asuivat kaukana kaupungeista. (Ware & Laoutides 2018, 193–194.)

Iso-Britanniassa oli kuitenkin hyvin erilainen käsitys ja tapa ihmisten lajitteluun etnisyyden, rodun ja kielen perusteella. He keräsivät dataa ja tekivät raportteja, jossa tuotiin ilmi ihmisten rotu, etnisuus, kieli ja uskonto, mikä loi uudenlaista narratiivia ja uudelleenmääritteli vähemmistön statuksen. Sanat kansakunta ja rotu saivat uusia merkityksiä; myös ennen joustavana pidetty etninen identiteetti nähtiin nyt absoluuttisena ja muuttumattomana. Britit jakoivat Burman alueisiin ja etnisiin ryhmiin, jotta kontrolli ja hallinta oli helpompaa. Tällöin tehtiin myös jako ”toimivaltaiseen Burmaan”, jossa enemmistö oli burmalaisia, sekä ”raja-alueisiin”, joita asuttivat etniset vähemmistöt. Dekolonisaatio johti itsenäistyneissä valtioissa nationalismiin ja itsensä määrittelyn merkityksen kasvuun. Myös Burmassa nationalismi nosti päätään, ja maassa haluttiin ottaa oman identiteetin määrittely omiin käsiin. (Ware & Laoutides 2018, 194–197.)

Ajan myötä oli kuitenkin hiljalleen ja laajasti kehittynyt ajatus buddhalaisuuteen perustuvasta yhteisöstä, jota tulisi suojella. Tämän ajatuksen alulle panijana toimi nationalistinen älymystö, nuorista miehistä koostuva Nuorten Miesten Buddhalainen Yhdistys (Anderson 2017, 172). Nationalismi liitettiin ennemmin rodulliseen ja uskonnolliseen kokonaisuuteen, kuin uuden, koko Burman laajuisen identiteetin luomiseen. Ajatus siitä, että muslimit ovat tämän nationalismin ”väärällä puolella” kasvoi toisen maailmansodan aikana, kun muslimit taistelivat eri puolella kuin burmalaiset. Etnisten identiteettien konkretisointi määritteli siis pitkälti nationalistista kamppailua ja näkyi pitkään maan politiikassa muun muassa kontrollin sekä toisten syrjimisen ja toisten korostamisen kautta. (Ware & Laoutides, 194–197.) Brittien mukanaan tuoma käsitys

etnisyydestä ja rodullisesta absoluuttisuudesta loi hyvin yksipuolista kuvaa yksittäisistä ihmisryhmistä ja jaotteli ihmiset tiukkoihin kategorioihin. Tämä jako ei vastaa todellista maailmaa, jossa sosiaalisuus, identiteetin ja intressien elastisuus sekä jaetut merkitykset ovat jatkuvassa prosessissa.

Dekolonisaation ongelmana on ollut uusien itsenäisten valtioiden puitteissa yhdistää klaanit, heimot ja etniset ryhmät, jotka eivät ennen kolonisaatiota välttämättä olleet juurikaan tekemisissä. Pyrkimyksenä oli rakentaa uusia kansakuntia, mikä johti laajasti myös yhden yhtenäisen kansallisen identiteetin omaksumiseen. Myanmarin tapauksessa seurauksena on ollut suurimman etnisen ryhmän kulttuurin levittäminen ja muiden väkisin sopeuttaminen siihen. (Ware & Laoutides 2018, 193.)

Muton (2010) mukaan kolonialismi vaikuttaa Aasiassa yhä, vaikka maanosan valtiot ovatkin jo itsenäistyneet eurooppalaisista siirtomaahallitsijoistaan. Dekolonisaatio oli vain harhaluulo vapautuksesta, ja se saavutettiin usein kärsimyksellä ja uhrauksien tekemisellä siirtomaahallitsijoiden vuoksi, jotka alun perinkin syrjivät siirtomaiden vähemmistöjä ja pyrkivät yhtenäistämään monimuotoisia kansoja. Hänen mukaansa Aasia on eurooppalaisten luoma käsite ja Eurooppa on niin kolonialismin aikana kuin sen jälkeenkin määritellyt Aasian kehitystä ja modernisaatiota.

3.3. Myanmarin poliittinen järjestelmä

Toisen maailmansodan aikana Burman sisällä tapahtui jakautumista. Tällöin suurin osa maan muslimista ja muita raja-alueilla asuvia ihmisryhmiä pysyi lojaaleina Isolle-Britannialle, kun taas armeija ja suuri osa maasta taisteli Japanin rinnalla (Ware & Laoutides 2018, 33–34; Kipgen 2016, 27). Raja-alueiden asukkaat eivät uskoneet, että burmalainen enemmistö turvaisi heidän intressejään valtion itsenäistyttyä. He halusivat perustaa oman liittonsa, mutta burmalaiset johtajat eivät tähän suostuneet. Heidän mukaansa yksi yhtenäinen Burma, jossa kaikki rodut ja etniset ryhmät tulevat yhteen olisi ratkaisu valtion sisäisiin erimielisyyksiin. He tarjosivat raja-alueille autonomiaa, jos nämä liittyisivät Burman liittovaltioon (Kipgen 2016, 27–28.) Burman itsenäistyttyä burman kieli kuitenkin määrättiin ainoaksi viralliseksi kieleksi, etnisten vähemmistöjen kansallispukujen käyttö rajoitettiin juhlapyhiin ja buddhalaisuudesta tehtiin valtionuskonto (mt., 30).

Armeijalla on ollut Myanmarin ja Burman politiikassa tärkeä rooli vuoden 1962 sotilasvallankaappauksesta lähtien (Kipgen 2016, 35). Tällöin kenraali Ne Win astui valtaan Burmassa. Hänen hallintonsa harjoitti uudenlaista poissulkemista ja assimilointia koko maassa: moni etninen ryhmä koki tätä niin sanottua ”burmalaistamista”. Myös rohingat, intialaiset ja kiinalaiset ajettiin sosiaaliseen marginaaliin. Hallituksen taloudellisten päätösten vuoksi Arakhanista (nykyinen Rakhine) tuli nopeasti yksi valtion köyhimmistä alueista, ja vuoteen 1964 mennessä osavaltion muslimeilla ei ollut lupaa matkustaa edes saman alueen kahden eri kylän välillä. (Ware & Laoutides 2018, 35–36.) Valtiossa kiellettiin tällöin myös kaikki poliittiset puolueet, pankit valtiollistettiin ja uusi sotilaallinen hallitus nousi valtaan. Burmaa alettiin johtaa kohti ultranationalismia. Syy vallanvaihtoon oli siviilihallituksen epäonnistuminen vähemmistöongelmissa ja epäluottamus ja jännite vähemmistöjen ja burmalaisen enemmistön välillä. Vuosikymmenen armeijavallan jälkeen tuomioistuimelta poistettiin tuomiovalta ja hallintakoneistoa alettiin kontrolloida, jolloin vähemmistöille vuonna 1947 luvatus oikeudet kumottiin, jolloin nämä kokivat olonsa huijatuiksi. (Kipgen 2016, 39–45.)

Kansalaisia kontrolloitiin erityisesti sotilasvallan alkuaikoina muun muassa ulkonaliikkumiskiellon avulla. Myös epäkohtien ja mielipiteiden julki tuominen oli vaikeaa ja jopa vaarallista. Kasvatukselliset instituutiot asetettiin hallinnon kontrollin alaiseksi, ja maasta poistuminen ilman viranomaisten etukäteen myöntämää lupaa kiellettiin. Mediaa sensuroitiin ja yhteistyö kansainvälisten organisaatioiden kanssa kiellettiin. Armeija loi itsestään kansalle yhtenäisen valtion suojelijan identiteettiä, ja sen burmalaistamiseen tähtäävällä politiikalla pyrittiin homogeenisen kansallisen identiteetin luomiseen. (Mt., 39–47, 50–51.) Vielä vuonna 2007 Transparency International arvioi korruptioindeksissään Myanmarin olevan yhdessä Somalian kanssa maailman korruptoitunein valtio, ja vuonna 2009 Heritage Foundationin ja Wall Street Journalin julkaisema taloudellisen vapauden indeksi arvioi Myanmarin yhdessä Pohjois-Korean kanssa Aasian vähiten vapaaksi maaksi. Jotkut näkevät tämän taloudellisen tilanteen heikon tilan johtuvan sotilashallituksen huonosta hallinnosta. (Mt., 45.)

Sotilasvallan lopun lähentyessä demokratialiike kasvoi. Demokratian puolesta kampanjoivat aktivistit alkoivat jakaa tietoa muun muassa internetin kautta, ja sotilasvalta menetti kontrolliaan. Myös kansalaisjärjestöjä ja niiden verkostoja alkoi muodostua. (Mt., 67, 152.) Länsimaiden painostuksen, kansainvälisen yhteisön kritiikin sekä demokratialiikkeiden aktiivisuuden vuoksi sotilasjohto päätyi esittelemään

etenemissuunnitelman kohti demokratiaa (Hlaing 2012, 203), ja vuonna 2011 Myanmar siirtyi sotilasvallasta näennäiseen demokratiaan (Kipgen 2016, 1). Vuonna 2015 vaalit voitti Aung San Suu Kyin johtama Myanmarin Kansallinen Demokratialiike (National League for Democracy, NLD) (Kerola 2016). Maa on kuitenkin The Economistin vuoden 2018 demokraattisuusindeksin mukaan yhä autoritäärisen hallinnon alainen (The Economist, 2018). Monet myanmarilaiset nuoret ovat olleet pettyneitä näennäiseen demokratiaan, joka ei tee tarpeeksi suojellakseen kansalaisia ja joka myös myöntää armeijalle liikaa poliittista valtaa (Deutsche Welle 2019). Yhä uudenkin perustuslain nojalla armeijalle on myönnetty edustus niin kansallisessa kuin alueellisissakin parlamenteissa sekä hallituksessa. Muutosta on kuitenkin tapahtunut myös kohti avoimempaa demokratiaa, ja esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan järjestöjä otetaan entistä aktiivisemmin mukaan toimimaan hallituksen kanssa ja median kontrollia on purettu. Myös eduskunnassa kansanedustajat ovat pystyneet entistä avoimemmin esittämään kysymyksiä, joihin ministerit ovat vastanneet valmistelluin vastauksin. (Hlaing 2012, 206–207.)

4. Puheet merkitysten luojina

4.1. Aineiston esittely

Valitsin tarkastelun kohteeksi puheet, joissa käsitellään rohinga-muslimien sortoa ja parhaillaan käynnissä olevaa kriisiä. Käytän puheita vuosilta 2017–2019, sillä vuonna 2017 tilanne Myanmarissa kärjistyi entisestään, ja siksi on perusteltua käyttää puheita, jotka sijoittuvat tälle aikavälille. Valitsin myös puheita, jotka ovat englanninkielisiä ja suunnattu kansainväliselle yhteisölle, sillä mielenkiinnon kohteenani on se, millaisen identiteetin ja representaation Myanmar haluaa itselleen rakentaa kansainvälisen yhteisön silmissä jälkimmäisen tuomitessa valtion sen viimeaikaisista teoista. Raja aineiston kuuteen puheeseen, jotka ovat eri henkilöiltä, jotta saan riittävän laajan kuvan aiheesta. Aion myös rajata nämä puheet niin, että käytän vain osia, joissa käsitellään jollakin tavalla rohingoihin kohdistuvaa väkivaltaa ja siitä seurannutta, suurta kansainvälistä huomiota saanutta kriisiä.

Työssäni analysoitavat puheet ovat ensimmäisen valtiokanslerin Aung San Suu Kyin puhe kansallisesta sovinnosta vuodelta 2017 sekä hänen puheensa siirtymästä kohti

demokratiaa vuodelta 2018, valtiokanslerin toimiston ministerin U Kyaw Tint Swen puheet YK:n yleiskokouksessa vuosilta 2017 ja 2018 sekä Myanmarin YK:n pysyvän edustajan U Hau Do Suanin puhe YK:n Turvallisuusneuvoston informaatiotilaisuudessa vuodelta 2018. Lisäksi käsittelen Aung San Suu Kyin puhetta, jonka hän piti kansanmurhaa tutkivalle YK:n kansainväliselle tuomioistuimelle Haagissa joulukuussa 2019. Puheiden teema on yhtenäinen, sillä niissä kaikissa pyritään vastaamaan kansainvälisen yhteisön kritiikkiin sekä selittämään konfliktin syitä, tapahtumia ja toimia sen lopettamiseksi.

4.2. Metodina retorinen diskurssianalyysi

Tutkimusmenetelmänä käytän retorista diskurssianalyysia. Diskurssianalyysi perustuu sosiaalisen konstruktivismin traditioon, joten metodi sopii hyvin tutkimusaiheeseeni ja teoriakehykseeni. Diskurssianalyysi hyödyntää ajatusta siitä, että kielenkäyttö luo merkityksiä ja muuttaa, uusintaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta, eikä ainoastaan kuvaa maailmaa. (Jokinen ym. 2016, 251, 26.) Diskurssianalyysin avulla voidaan tutkia, miten sekä puhuttu että kirjoitettu kieli toteuttaa niin sosiaalisia kuin kulttuurillisiakin perspektiivejä ja identiteettejä (Gee, 2011, ii). Tarkoituksena on etsiä perustellusti relevantteja yksityiskohtia suhteessa analyysin tuottamiin argumentteihin (mt., 117).

Diskurssianalyysin kiinnostuksen kohteena on se, miten toimijat tekevät kielenkäytöllään asioita ymmärrettäviksi. Lähtöoletus ei ole se, että kielenkäyttäjät automaattisesti ilmaisee esimerkiksi omaa asennettaan tai edustamaansa kulttuuria. (Jokinen ym. 2016, 231–232.) Tarkoituksena on totuudenmukaisesti selittää, miten sosiaalinen todellisuus rakentuu. Diskurssianalyysi ei kuitenkaan erottele todellisuutta ja kielenkäyttöä, sillä ne ovat yhteydessä toisiinsa: asiat voivat olla todellisia, vaikka tarkastelisimmekin niitä merkitysten kautta. Kieli voidaan nähdä myös merkityssysteemien kirjona: rinnakkain toimivina tai keskenään kilpailevina systeeminä, jotka merkityksellistävät maailmaa ja sen prosesseja ja suhteita. Merkitykset eivät synny sattumanvaraisesti yksilöiden diskurssista, vaan osana erilaisia sosiaalisia käytäntöjä. Toimija on aina tietynlaisen kulttuurin ympäröimä, ja tullakseen ymmärretyksi tämän on pitäydyttävä totutuissa konstruoinnin tavoissa. (Mt., 28–32.)

Diskurssianalyysi ei ole yksi selkeä menetelmä, vaan siitä löytyy erilaisia variaatioita. Käytän tutkimuksessani retorista diskurssianalyysia ja tutkin siis niitä retorisia keinoja, joilla Myanmarin johtajat luovat kollektiivista identiteettiä. Myös retorisessa diskurssianalyysissa tutkija toimii aineiston tulkitsijana, eikä muuttumattomien faktojen esittäjänä. Retorisen diskurssianalyysin tavoitteena on tulkita asioiden argumentointia eikä niiden olemusta. Tutkijan tulee myöskin tarkastella, mitä argumenteilla *tehdään* sosiaalisessa tilanteessa eli kontekstissa, jossa ne tuotetaan (Potter 1996, 103). Retorinen diskurssianalyysi tutkimusmenetelmänä auttaa meitä ymmärtämään kielenkäytön roolia sosiaalisen todellisuuden rakentumisessa. Se auttaa muun muassa ymmärtämään, miten faktoja konstruoidaan, identiteettejä luodaan, kategorisointeja tuotetaan, vahvistetaan tai kyseenalaistetaan, asioita normalisoidaan ja oikeutetaan tai niistä tuotetaan kielen avulla negatiivisia (Jokinen ym. 2016, 368).

Keskeisiä käsitteitä retorisessa diskurssianalyysissa ja argumentointien tarkastelussa ovat muun muassa *asemoituminen*, *fakta* sekä *kategoria*. Sosiaalisessa kanssakäymisessä toimijat *asemoituvat*, eli ottavat tietynlaisen position, jota pyritään puolustamaan ja vahvistamaan ja vastapositiona taas heikentämään ja kritisoidaan (mt., 339). Argumentointi eli asemoituminen ei tapahdu yhteisesti hyväksytyjen faktojen alueella, vaan sitä tarvitaan nimenomaan epävarmoissa asioissa ja arvokysymyksissä. Sen avulla pyritään joko lisäämään tai vähentämään jonkun väitteen uskottavuutta ja sitouttamaan ihmisiä tiettyyn väitteeseen. Argumentointi tapahtuu osana vuorovaikutusta ja argumenttien merkitys rakentuu esittämiskontekstissaan, ja tosiasiat tulevat hyväksytyiksi faktoiksi vaan, jos ihmiset hyväksyvät ne ja sitoutuvat niiden todenmukaisuuteen. Argumentit ovatkin suunnattu aina tietylle yleisölle, eli sille ryhmälle, johon argumentoija pyrkii vaikuttamaan. (Summa 1995, 76–77.) Argumentaatiokontekstissa toimijat voivat niin esittää väitteitä, taivutella, kritisoida, oikeuttaa, kätkeä tai tuoda esiin asioita. Argumentoija on myös aina sijoittunut johonkin historialliseen hetkeen ja toimii osana tiettyä yhteiskuntaa ja kulttuuria, jotka ohjaavat tätä. (Billig 1991, 19; Jokinen ym. 2016, 339.)

Vakuuttavaa retoriikkaa tarkastellaan usein *faktan konstruoimisena*. Se tarkoittaa yritystä saada asiat näyttämään kiistattomilta faktoilta, mikä hämärtää sosiaalisen todellisuuden konstruktiivista luonnetta. Retorisessa diskurssianalyysissa tutkija ei kuitenkaan ota kantaa aineiston totuudellisuuteen, vaan tutkii, miten aineistossa on pyritty kuvaamaan asioita tosiasioina. (Potter 1996, 112; Jokinen ym. 2016, 341.)

Kategorisointi argumentoinnissa liittyy esineet, henkilöt ja tapahtumat tietyt ominaisuudet omaaviksi; esimerkiksi hyvä/paha, tärkeä/vähäpätöinen tai väkivaltainen/väkivallaton. Kategorisointi määrittää toiminnot joko rutiineiksi (normaaleiksi ja hyväksyttäväiksi), tai poikkeuksiksi (epänormaaleiksi ja tuomittaviksi). (Potter 1996, 111.) Sekä faktoja että kategorioita tarkastellaan diskurssianalyysissä inhimillisen toiminnan seurauksina: ihmiset tekevät kanssakäymisissään kategorisointeja ja luovat omia totuuksiaan, joita he yrittävät viedä eteenpäin retoristen keinojen avulla (Jokinen ym. 2016, 342).

Potter (1996, 107) jakaa retoriikan *hyökkäävään* sekä *puolustavaan* retoriikkaan. Hyökkäävää retoriikka voidaan käyttää vaihtoehtoisen selityksen vahingoittamiseen tai uudelleenmuotoiluun. Puolustavaa retoriikkaa taas voidaan käyttää argumentin heikentämisyrityksiä vastaan omaa argumenttia vahvistaen. Monia erilaisia tekniikoita ja retorisia strategioita voidaan käyttää oman selityksen suojelemiseen. (Potter 1996, 107.) Puolustava retoriikka on kuitenkin Jokisen ym. (2016, 342–343, 367) mukaan hyökkäävää retoriikkaa tärkeämpi, sillä niiden keinot ovat pitkälti samanlaisia, mutta argumentoijan ei ole kannattavaa perustaa argumenttejaan ainoastaan hyökkäävän retoriikan varaan. Kuten sanottu, molemmat retoriikat perustuvat pitkälti samoille keinoille, mutta tavoitteet ovat päinvastaiset.

Jokinen ym. (2016, 343) korostaa, että retorista diskurssianalyysia tekevän tutkijan tehtävä ei ole arvuutella, ovatko retoriset keinot harkittuja tai tietoisesti käytettyjä, vaan kiinnostus tulisi suunnata toimintaan ja toiminnan seurauksiin. On tärkeää myös ymmärtää, että retoriset keinot eivät ole absoluuttisia totuuksia jokaisen vuorovaikutustilanteen argumentoinneista, sillä vakuuttamisen keinot toimivat eri yhteyksissä ja eri yleisöillä eri tavoin.

Jokinen ym. (2016) esittelee teoksessaan *Diskurssianalyysi: Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö* erilaisia retorisia keinoja, jotka on poimittu useista empiirisistä tutkimuksista. Keinot keskittyvät joko väitteen esittäjään tai esitettyyn argumenttiin. Väitteen esittäjään keskittyvät retoriset keinot pyrkivät esittäjän luotettavuuden lisäämiseen tai vähentämiseen, kun taas argumenttiin keskittyvät keinot pyrkivät vahvistamaan ajettavaa asiaa ja saattamaan se totuudenmukaiseen ja kannatettavaan valoon. Jokisen ym. listaamia retorisia keinoja ovat etäännyttäminen omista intresseistä, puhujakategorioilla oikeuttaminen, liittoutumisasteen säätely, konsensuksella tai asiantuntijan lausunnolla

vahvistaminen, ”tosiasiat puhuvat puolestaan”, kategorioiden käyttö vakuuttamisen keinona, yksityiskohdilla ja kertomuksilla vakuuttaminen, numeerinen ja ei-numeerinen määrällistäminen, metaforien käyttö, ääri-ilmaisujen käyttö, kolmen lista, kontrasti, toisto sekä mahdolliselta vasta-argumentilta suojautuminen. (Jokinen ym. 2016, 344–367.) Näitä retorisia keinoja tulen myös itse etsimään aineistostani, ja analyysiosiossa rakennan retoristen keinojen määritelmiä sitä mukaa, kun niitä aineistossani esiintyy.

5. Aineiston analyysi

5.1. Analyysi

Loin aineistosta tulkintoja, joilla pyrin selvittämään *millä keinoin ja minkälaista kansallista identiteettiä Myanmarin poliittiset johtajat luovat puheissaan, joissa he puhuvat valtion sisäisestä konfliktista*. En pyri pohtimaan analyysissä puheiden pitäjien motiiveja tietynlaisen identiteetin luomiseen, vaan keskityn tulkitsemaan aineistoa ja siinä käytettyjä retorisia keinoja. Näiden perusteella luon johtopäätöksiä puheissa luodun kansallisen identiteetin luonteesta.

Jaottelin aineistostani erilaisia esiin tulevia diskursseja, ja etsin niiden kontekstissa retorisia keinoja, joilla kollektiivista identiteettiä luodaan. Diskurssien välillä retorisissa keinoissa on päällekkäisyyksiä, mutta koin tämän jaottelun selkeyden vuoksi parhaaksi. Löytämiäni diskursseja ovat *suvereniteetin diskurssi, turvallisuuden diskurssi sekä rauhan ja tasa-arvon pyrkimyksien diskurssi*.

5.1.1. Puhuja-yleisösuhte ja asemoituminen

Kuten edellisessä luvussa todettiin, argumentit ovat aina suunnattu tietyille yleisölle, eli sille ryhmälle, johon argumentoija pyrkii vaikuttamaan (Summa 1995, 76–77). Tämä yleisö pyritään sitouttamaan puhujan esittämään argumenttiin. Tutkijan on mahdollista eritellä yleisösuhdetta tekstistä tutkimalla, kuka tai mikä on se taho, jolle puhe on osoitettu, ja kenet se haluaa saada vakuuttuneeksi (Jokinen ym. 2016, 340). Tämän tutkimuksen aineiston tapauksessa yleisönä, jonka Myanmarin johtajat pyrkivät vakuuttamaan, toimivat erityisesti YK:n poliittinen eliitti, kansainvälinen media sekä

Kansainvälisen rikostuomioistuimen elimet ja sen ratifioineet valtiot. Laajemmassa mittakaavassa yleisönä voidaan ajatella olevan kaikki niin Myanmaria kritisoineet kuin Myanmarin hallitusta sympatisoivatkin toimijat. Osa aineiston puheista löytyi myös Myanmarin hallituksen virallisilta nettisivuilta, joten kohdeyleisönä voidaan kuvitella olevan myös Myanmarin englannin kieltä osaava kansa.

Puheissa puhujat eivät puhu ainoastaan omasta puolestaan, sillä he kaikki käyttävät persoonapronominia ”me” ja termiä ”meidän”. Aineistosta voi päätellä, että ”meillä” he viittaavat Myanmarin valtioon ja kansaan. Tämä tulee ilmi muun muassa puhuttaessa ”meidän siirtymästämme kohti demokratiaa”, ”meidän laeistamme”, ”meidän johtajastamme”, ”meistä, Myanmarin hallituksesta ja kansasta” sekä ”meidän kansamme äänestämisestä” (U Kyaw Tint Swe, valtiokanslerin toimiston ministeri 2019; U Hau Do Suan, Myanmarin YK:n pysyvä edustaja 2018; Aung San Suu Kyi, Myanmarin ensimmäinen valtiokansleri 2019).

Myanmarin asemoituminen näyttää olevan suhteessa suureen keskusteluun, jota on käyty kiivaasti erityisesti viimeisten kolmen vuoden aikana ja jossa kansainvälinen yhteisö on laajasti tuominut Myanmarissa tapahtuneet, erityisesti rohingioihin kohdistuneet väkivallanteot sekä hallituksen toimimattomuuden. Aineistossa Myanmarin johtajat pyrkivät oman positionsa puolustamiseen ja vastaposition, tässä tapauksessa Myanmarin tilanteen tuomitsevien tahojen, heikentämiseen sekä kritisoimiseen. Argumenteilla pyritään vahvistamaan Myanmarin asemaa kansainvälisissä elimissä, kuten YK:ssa ja Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa ja luomaan statusta suvereenina, demokraattisena valtiona. Puheiden voidaan nähdä olevan myös valtion kriisiviestintää: statuksessa on tapahtunut kansainvälisen yhteisön silmissä suuri lasku, ja sitä pyritään parhain mahdollisin keinoin paikkaamaan.

5.1.2. Suvereniteetin diskurssi

Ensimmäinen diskurssi, joka aineistosta nousi esiin, on suvereniteetin diskurssi. Tämä diskurssi nousi aineistossa esiin selkeimpänä ja laajimpana diskurssina. Retoriset keinot, jotka hallitsevat tätä diskurssia, ovat *puhujakategorioilla oikeuttaminen* sekä *kategorioiden käyttö*. Puhujakategorioilla oikeuttaminen tarkoittaa sitä, että tietyllä puhujakategorialla on oikeus tietynlaiseen tietämykseen, jolloin puhujan vakuuttavuus lisääntyy (Jokinen ym. 2016, 346). Kategorioiden käyttö vakuuttamisen keinona

puolestaan tarkoittaa asioiden, ihmisten ja tapahtumien kategorisointia ja liittämistä tietynlaisiin, positiivisiin tai negatiivisiin ominaisuuksiin (mt., 353–354).

Aineistosta nousi esiin puhujien ajatus siitä, että vain myanmarilaisilla on todellista tietoa tapahtuneiden kulusta ja he ovat tämän aiheen todellisia asiantuntijoita. Heidän tulisi olla ainoa tuomitseva osapuoli ja heillä on siihen oikeus; ”Myanmarin kansalaiset, ei kukaan muu, päättää heidän omasta kohtalostaan”² (U Hau Do Suan 2018). U Kyaw Tint Swe puhuu Myanmarin militaarisesta oikeusjärjestelmästä ja sen parhaillaan käynnissä olevasta tutkinnasta Rakhine-tapaukseen liittyen, kun hän sanoo, että ”näiden itsenäisten tutkintojen kokonaisuutta ei tulisi vaarantaa kansainvälisten toimijoiden toimesta”³ (U Kyaw Tint Swe 2019). Myanmarin ensimmäisen valtiokanslerin Aung San Suu Kyin mukaan ”kansainvälisen oikeuden tulisi puuttua tilanteisiin vain, jos valtion sisäinen vastuuvellvollisuus epäonnistuu”⁴ (Aung San Suu Kyi 2019).

Myanmarin johtajat kategorisoivat vahvasti negatiivisessa kontekstissa muun muassa Kansainvälisen rikostuomioistuimen, YK:n määräämän itsenäisen totuuskomission, joka lausui Myanmarin väkivaltaisuuksien täyttävän kansanmurhan merkit, YK:n turvallisuusneuvoston sekä muut valtion ulkopuoliset tahot, jotka ovat puuttuneet heidän sisäisiin asioihinsa. Nämä toimijat kategorisoidaan ulkopuolisiksi tunkeutujiksi, jotka eivät kunnioita valtion suvereniteettia. Valtiokanslerin toimiston ministeri U Kyaw Tint Swe puhuu YK:sta ja sen kehityssuunnasta, kun hän sanoo, että ”multilateraalisia instituutioita ei tulisi *ikinä* käyttää aseena jäsenvaltioita kohtaan hyökkäämiseen. Niiden tulisi kunnioittaa kansakuntien suvereniteettia -- ja tunnollisesti vältellä kaksinaismoralismia ja ’poikkeuksellisuutta’”⁵. (U Kyaw Tint Swe 2019.) Hän myös kutsuu YK:n tuottamaa Darusmanin raporttia ”virheelliseksi” ja ”puolueelliseksi” ja kutsuu myös YK:n tuottaman Rosenthalin raportin tietoja ”epätarkoiksi”, ”vääristyneiksi”, ja että niistä ”puuttuu ammattimainen objektiivisuus”. Kansainvälistä rikostuomioistuinta kohtaan hänellä on ”vakavia epäilyksiä” ja sen interventio Myanmarin tilanteeseen on hänen mukaansa ”laillisesti kyseenalainen”. (U Kyaw Tint Swe 2018.)

² “The people of Myanmar, no one else, will decide their own destiny”. Suomennos Huhtala

³ “The integrity of these independent investigations should not be compromised by international actors”. Suomennos Huhtala.

⁴ “Only if domestic accountability fails may international justice come into play”. Suomennos Huhtala.

⁵ “Multilateral institutions should never be used as a tool to target member states. They should uphold the sovereignty of nations -- and scrupulously avoid double standards and ‘exceptionalism’”. Suomennos Huhtala.

Myanmarin YK:n pysyvä edustaja U Hau Do Suan toteaa YK:n turvallisuusneuvoston toimineen ”-- neuvoston vakituisia sääntöjä ja toimintatapoja sekä kaikkea ihmisten omantunnon logiikkaa ja oikeudenmukaisuutta vastaan”⁶. Hän myös toteaa ”todistavansa YK:n moraalisen ja institutionaalisen tinkimättömyyden syöpymistä tuloksena joidenkin neuvoston jäsenten julkeasta yrityksestä kaapata ihmisoikeuskysymys heidän poliittiseen tarkoitukseensa.”⁷ (U Hau Do Suan 2018.) Hänen mukaansa YK:n määräämän itsenäisen totuuskomission mandaatti oli selvä: ”Se oli jo määritelty, keiden tulisi olla ’syyllisiä’ ja keiden ’uhreja’”⁸. Sen tuottama raportti on hänen mukaansa ”virheellinen”, ”vääristynyt”, ”poliittisesti motivoitunut” ”yksipuolinen” sekä ”narratiiveihin, ei koviin todisteisiin perustuva”. (U Hau Do Suan 2018.)

Suvereniteetin diskurssin kontekstista löytyy myös muita retorisia keinoja. *Metaforien käyttö* tarkoittaa asioiden kuvaamista käsitteillä, jotka eivät kirjaimellisesti vastaa niiden määritelmiä, ja metaforat voivat ilman suoranaista argumenttia luoda asioista tietynlaisia mielikuvia (Jokinen ym. 2016, 360). Aineistosta nousee ilmi seuraavanlaisia metaforia: U Hau Do Suan sanoo tuovansa YK:n määräämän itsenäisen totuuskomission raportin ”alastoman totuuden” turvallisuusneuvoston jäsenten tietoisuuteen (U Hau Do Suan 2018). Tällä hän viittaa totuuteen siitä, että raportti on vääristelevä ja loukkaava. Aung San Suu Kyi käyttää metaforia sanoessaan, että ”yhtäkään kiveä ei tule jättää kääntämättä, jotta valtion sisäinen vastuuvollisuus saadaan toimimaan”⁹ ja että ”esimerkiksi äärimmäisen polarisaation *liekkien ruokkiminen* Rakhinen kontekstissa voi vahingoittaa rauhan ja harmonian arvoja Myanmarissa”¹⁰ (Aung San Suu Kyi 2019). Jälkimmäisessä metaforassa hän viittaa siihen, mihin kansainvälisten organisaatioiden puuttuminen voi johtaa.

Ääri-ilmaisujen käyttö, (ei koskaan, ei todellakaan, täysin, ei mitään jne.) lisää argumentin vakavuutta, ja niillä voidaan korostaa tiettyjä ominaisuuksia, jota kuvauksen kohteeseen halutaan liittää (Jokinen ym. 2016, 363). ”*Kukaan muu*” ei Aung San Suu

⁶ “-- against the standing rules and procedures of the Council and against all logical and fairness of human conscience”. Suomenno Huhtala.

⁷ “-- witnessing the erosion of moral and institutional integrity of the United Nations as a result of the blatant attempt by some members of the Council to hijack human rights issue for their political purpose”. Suomenno Huhtala.

⁸ “It has already designated who should be “perpetrators” and who should be “victims””. Suomenno Huhtala.

⁹ “No stone should be left unturned to make domestic accountability work”. Suomenno Huhtala.

¹⁰ “Feeding the flames of an extreme polarization in the context of Rakhine, for example, can harm the values of peace and harmony in Myanmar”. Suomenno Huhtala.

Kyin mukaan saa päättää myanmarilaisten kohtalosta, kun taas U Kyaw Tint Swen mukaan ”*ainoastaan* suvereenien, itsenäisten kansakuntien kansat voivat nauttia todellisesta demokratiasta”¹¹ (Aung San Suu Kyi 2019; U Kyaw Tint Swe 2019). Puheissa käytetään myös monia hyvin vahvoja adjektiiveja, kuten ”vääristynyt”, ”laillisesti kyseenalainen” ja ”epärakentava” (U Hau Do Suan 2018; U Kyaw Tint Swe 2018).

Puhuessaan YK:n raportista sekä muista Myanmarin asioihin puuttujista, Myanmarin johtajat turvautuvat hyvin hyökkäävään retoriikkaan. He yrittävät tuottaa heitä kritisoineista raporteista epäluotettavaa, epäoikeudenmukaista kuvaa, jotka on tuotettu vääränlaisista poliittisista motiiveista. He pyrkivät luomaan epäluotettavaa kuvaa myös kansainvälisistä instituutioista, kuten YK:sta sekä Kansainvälisestä rikostuomioistuimesta ja tekemään niiden toimista tuomittavia. Tavoitteena on siis vahingoittaa vaihtoehtoista selitystä.

Puolustavaa retoriikkaa Myanmarin johtajat käyttävät pyrkiessään vahvistamaan omia selityksiään asioille. He pyrkivät kategorisoimaan itsensä tilanteessa oikeassa oleviksi sekä luotettavaksi, mutta loukatuiksi. He luovat identiteettiä suvereenista sekä totuudenmukaisesta valtiosta, joka ei pelkää puolustaa itseään. He ovat tilanteen uhreja; pieni valtio, jota kansainväliset instituutiot väärin perustein jahtaavat.

5.1.3. Turvallisuuden diskurssi

Puheista nousi esille myös turvallisuuden diskurssi, jossa määritellään Myanmarin konfliktin syyllinen. Myös turvallisuuden diskurssissa on käytetty laajasti *kategorioita retorisenä keinona*. Huomattavin kategoria, joka turvallisuuden yhteydessä on, on syyllisen ja siten turvallisuushkan kategoria. Puheissa syylliseksi kategorisoidaan Arakan Rohingya Salvation Army eli ARSA, joista puhutaan vaarallisina terroristeina. U Kyaw Tint Swen mukaan ”-- terroristiryhmä ARSA:n hyökkäykset vuosina 2016 ja 2017 käynnisti nykyisen humanitaarisen kriisin”¹² (U Kyaw Tint Swe 2019). Hän myös kutsuu ARSA:a ”ekstremistiseksi terroristiryhmäksi” (U Kyaw Tint Swe 2018). Aung San Suu

¹¹ “Only peoples of sovereign independent nations can enjoy the true essence of Democracy”. Suomennos Huhtala.

¹² “-- the violent attacks by the ARSA terrorist group in 2016 and 2017 that triggered off the current humanitarian crisis”. Suomennos Huhtala.

Kyin mukaan aseistettujen muslimiryhmien hyökkäykset ”johtivat kuolemiin, vahingoittumisiin, kylien polttamiseen ja ihmisten joutumiseen pois kodeistaan kyseiselle alueella”¹³. Hyökkäysten jälkeen ”-- hallitus julisti Arakan Rohingya Salvation Armyn ja sen kannattajat vastuullisiksi terroriteoista--”¹⁴. (Aung San Suu Kyi 2017.)

Yksityiskohdilla ja kertomuksilla vakuuttaminen retorisena keinona tarkoittaa, että yksityiskohtia sijoitetaan osaksi tiettyä kertomusta, josta näin ollen luodaan todentuntuista, tarinallista vaikutelmaa. Tällöin lukija tai kuulija voi tehdä omat johtopäätöksensä aiheesta. Puheissaan Myanmarin johtajat pyrkivät luomaan narratiivia, jossa ARSA:n väkivaltaiset hyökkäykset johtivat armeijan vastareaktioon. Puheissa on kuvattu yksityiskohtaisesti ARSA:n hyökkäyksien vaatimat uhrit ja muut seuraukset (ks. esim. U Kyaw Tint Swe 2018; Aung San Suu Kyi 2019) ja todettu sitten ”Myanmarin armeijan vastanneen näihin hyökkäyksiin” (Aung San Suu Kyi 2019). Vaikka puheissa tuomitaan väärin tehneet sotilasviranomaiset, armeijan suorittamia väkivaltaisuuksia ei kuitenkaan kuvata yksityiskohtaisesti, ja ne toimet mitä mainitaan, kuvataan välttämättömiksi reaktioiksi ARSA:n hyökkäyksiin. Esimerkiksi Aung San Suu Kyi mainitsee puheessaan, että vaikka ilmavoimien käyttöä armeijan operaatioissa välteltiin, ”yhdessä tapauksessa – [armeijan] helikopterin käyttö oli välttämätöntä. Helikopterista ammuttiin, mikä johti uhreihin, joiden joukkoon saattoi kuulua siviilejä”¹⁵. Hänen mukaansa ei kuitenkaan ”voida sulkea pois sitä, että suhteetonta voimaa käytettiin puolustusvoimien jäsenten toimesta -- tai että on epäonnistuttu erottamaan ARSA:n taistelijoita siviileistä”¹⁶. (Aung San Suu Kyi 2019.) Tietynlaisen narratiivin luomisen lisäksi esimerkissä on nähtävissä *kontrastin* käyttöä. Kontrastipareista toiselle luodaan negatiivista kuvaa, ja toiselle taas positiivista (Jokinen ym. 2016, 365). Tässä tapauksessa ARSA kuvataan väkivaltaisena ja sen teot ja niiden seuraukset hyväksytyinä tosiasioina, kun taas armeijan, konfliktin toisen osapuolen, kuvataan käyttäneen vain välttämätöntä voimaa ja mahdollinen tarpeettoman voiman käyttö on kuvattu epävarmana spekulatona tai mahdollisesti vahinkona.

¹³ “-- resulted in loss of lives, injuries, burning of villages and the displacement of peoples in the affected areas”. Suomennos Huhtala.

¹⁴ “-- the government declared the Arakan Rohingya Salvation Army and its supporters responsible for acts of terrorism--”. Suomennos Huhtala.

¹⁵ “However, in one incident--, the use of a helicopter was required. There was shooting from the helicopter which resulted in fatalities, which may have included noncombatants”. Suomennos Huhtala.

¹⁶ “It cannot be ruled out that disproportionate force was used by members of the defense services -- or that they did not distinguish clearly enough between ARSA fighters and civilians”. Suomennos Huhtala.

Turvallisuuden diskurssissa on retorisena keinona käytetty myös *vasta-argumentilta suojautumista*. Se tarkoittaa sitä, että oma väite pyritään jo etukäteen suojaamaan odotetuilta vastaväitteiltä. U Hau Do Suan puheessa tämä tulee ilmi seuraavassa lainauksessa:

”Herra Marzuki on sanonut, että Myanmar ei ole tehnyt mitään väitettyjen ihmisoikeusrikkomuksien selvittämiseksi. Todellisuudessa oikeudellisia toimia on tehty sotilas- ja poliisiviranomaisia sekä siviilejä kohtaan, joiden todettiin rikkoneen tavanomaisia toimintamenettelyjä ja sitoutumista koskevia sääntöjä Inn Din -tapahtuman jälkeen. Lisäksi muita hallinnollisia toimia on tehty Tatmadawin korkeita virkailijoita, jotka olivat vastuussa Rakhinen turvallisuusoperaatioiden valvonnasta, vastaan”¹⁷. (U Hau Do Suan 2018.)

Koska kansainvälisessä mediassa on muutenkin ollut runsaasti näkemyksiä, joiden mukaan Myanmarin hallitus ei ole tehnyt mitään, pyrkii U Hau Do Suan näillä yksityiskohdilla suojautumaan vastaavilta kritiikeiltä tulevaisuudessa. Hän turvautuu myös ääri-ilmaisuihin, kun hän toteaa, että ”Rakhinen tilanne *ei millään tavoin* uhkaa kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta”¹⁸ (U Hau Do Suan 2018).

Turvallisuuden diskurssissa nousee esiin myös Myanmarin johtajien tapa puhua maan tilanteesta vähätellen. He pyrkivät heikentämään vasta-argumentin kategorisointia kansanmurhasta, mikä tulee ilmi seuraavista Aung San Suu Kyin puheista poimituista esimerkeistä: ”Ottakaa huomioon tämä kompleksi tilanne ja maamme haasteet suvereenisuudessa ja turvallisuudessa, kun arvioitte niiden aikomuksia, jotka yrittivät hoitaa kapinan. Näissä olosuhteissa kansanmurhan aikomus ei varmasti voi olla ainoa hypoteesi”¹⁹ (Aung San Suu Kyi 2019). Myös seuraava Aung San Suu Kyin esittämä retorinen kysymys kyseenalaistaa kansanmurhan määritelmän: ”Voiko sellaisen valtion toimesta olla aikomus kansanmurhaan, joka aktiivisesti tutkii, syyttää sekä rankaisee sotilaita ja viranomaisia, joita syytetään rikkomuksista?”²⁰ (Aung San Suu Kyi 2019).

¹⁷ “Mr. Marzuki has said that Myanmar has taken no action on alleged violation of human rights. In fact, legal actions had been taken against military and police officers and civilians who were found to be in breach of standard operating procedures and rules of engagement following the Inn Din incident. In addition, other administrative actions had also been taken against high ranking senior officers of Tatmadaw who were responsible for overseeing security operations in Rakhine”. Suomennos Huhtala.

¹⁸ ”The situation in Rakhine in no way threatens international peace and security”. Suomennos Huhtala.

¹⁹ “Please bear in mind this complex situation and the challenge to sovereignty and security in our country when you are assessing the intent of those who attempted to deal with the rebellion. Surely, under the circumstances, genocidal intent cannot be the only hypothesis”. Suomennos Huhtala

²⁰ “Can there be genocidal intent on the part of a state that actively investigates, prosecutes, and punishes soldiers and officers who are accused of wrongdoing?”. Suomennos Huhtala.

Myös U Hau Do Suan toteaa, että hänen delegaationsa ”kategorisesti torjuu päätelmän ’kansanmurhan yrityksestä’ Rakhinen turvallisuusjoukkojen laillisista terrorisminvastaisista toimista”²¹ (U Hau Do Suan 2018). Aung San Suu Kyi (2017) sanoo, että ”-- maassa on muitakin ongelmia, jotka ovat yhtä vakavia kuin se, mitä maan länsiosassa [Rakhinen osavaltiossa] tapahtuu”²²

Turvallisuuden diskurssissa Myanmarin johtajat pyrkivät luomaan kansallista identiteettiä valtiosta, jossa vääryyksiin puututaan oikeudellisin keinoin ja syylliset saavat tuomionsa. Arakan Rohingya Salvation Army nostetaan tilanteen aloittajaksi ja syylliseksi toistuvasti. Heistä puhutaan uhkina turvallisuudelle, kun taas armeijasta samanlaista kuvaa ei luoda. Heidän rikkomuksensa supistetaan yksittäisten henkilöiden toimiksi, joista heidät tuomitaan. Kansanmurhan määritelmää ei hyväksytä, ja sitä perustellaan muun muassa oikeudellisilla toimilla, joita maan oikeuslaitos toteuttaa ja vähätellään puhumalla muista, yhtä vaikeista ongelmista.

5.1.4. Rauhan ja tasa-arvon pyrkimysten diskurssi

Kolmas aineistosta esiin nouseva diskurssi on rauhan ja tasa-arvon pyrkimysten diskurssi. Tämän diskurssin kontekstissa näkyvin retorinen keino on asioiden ja argumenttien *toisto*. Myanmarin johtajat puhuvat toistuvasti siitä, kuinka Myanmar pyrkii rauhaan ja harmoniaan. Aung San Suu Kyin puheissa mainitaan, kuinka Myanmarin kansa pyrkii ”rauhaan, vakauteen, harmoniaan ja kehitykseen”²³, ja myös U Kyaw Tint Swe puhuu Myanmarin pyrkimyksistä ”-- rakentaa yhteisö, jossa vallitsee vakaus, rauha ja harmonia”²⁴ (Aung San Suu Kyi 2017; U Kyaw Tint Swe 2018). Sanat rauha, vakaus, harmonia ja kehitys toistuvat läpi puheiden lukuisia kertoja.

Puheissa korostuu myös Myanmarin johtajien toive tasa-arvoisesta Myanmarista sekä huoli nykyisestä tilanteesta. U Kyaw Tint Swe (2019) sanookin, että ”me jaamme täysin kansainvälisen yhteisön huolen väkivallasta, joka vaikuttaa yhteisöihin Rakhinen

²¹ “My delegation categorically rejects inference of “genocidal intent” on the legitimate counter terrorist actions by the security forces in Rakhine”. Suomennos Huhtala.

²² “-- there are problems as serious for us as what is happening in the west of our country”. Suomennos Huhtala.

²³ “-- peace, stability, harmony and progress”. Suomennos Huhtala.

²⁴ “-- to build a society where stability, peace, and harmony prevail”. Suomennos Huhtala.

osavaltiossa”²⁵. Hän myös sanoo: ”Me tunnemme syvää myötätuntoa niitä kohtaan, jotka ovat joutuneet lähtemään kodeistaan, erityisesti naisia ja lapsia kohtaan, ja olemme ottaneet askelia kohti aikaista kotiutumista kaikille niille Rakhinesta lähteneille, jotka on verifioitu valtion vakinaisiksi asukkaiksi”²⁶ (U Kyaw Tint Swe 2018). Aung San Suu Kyin mukaan ”Myanmar pyrkii varmistamaan, että kaikki yhteisöt nauttivat samoista perustavanlaatuisista oikeuksista”²⁷ (Aung San Suu Kyi 2019).

On kuitenkin huomion arvoista, että puhuessaan konfliktin uhreista ja kotoaan pois sijoittuneista henkilöistä, Myanmarin johtajat käyttävät nimitystä ”muslimit”. Esimerkiksi Aung San Suu Kyi puhuu ”muslimeista, jotka pakenivat Bangladeshiin”²⁸ (Aung San Suu Kyi 2017). He eivät puhu rohingoista, eli hallituksen linja on yhä sama kuin Aung San Suu Kyin pyytäessä välttämään rohinga-termin käyttöä vuonna 2016 (Ware & Laoutides 2018, 16). Rohingat kategorisoidaan siis yhä yhdeksi heidän uskontonsa kanssa, eikä itsenäisen etnisen ryhmän rohinga-identiteettiä tunnusteta.

Myanmarin johtajat luovat puheissaan narratiivia Myanmarin vaikeuksista ja vaikeasta menneisyydestä selviytymisestä. Erityisesti Aung San Suu Kyi luo yksityiskohtaista narratiivia siitä, kuinka demokratian eteen on jouduttu tekemään töitä, ja kuinka se on ollut, ja on yhä, vaikea tehtävä. ”Kuten kaikki tiedätte, Burma on kompleksi kansakunta, ja sen hankaluudet yhdistyvät, kun ihmiset odottavat meidän selviytyvän kaikista näistä haasteista niin lyhyessä ajassa kuin mahdollista”²⁹. Hän myös käyttää metaforaa retorisenä keinona verratessaan nuoren ja hauraan demokratian Myanmaria ihmiseen, joka joutuu kärsimään monista terveysongelmista samanaikaisesti. (Aung San Suu Kyi 2017.)

Rauhan ja tasa-arvon pyrkimyksien diskurssissa Myanmarin johtajat käyttävät puolustavaa retoriikkaa. He pyrkivät luomaan sympaattisen pienen valtion identiteettiä paljon kärsineestä kansasta, jolla on yhä vaikeuksia täyden demokratian saavuttamisessa. Tällä tavoin he myös tietyllä tapaa oikeuttavat maan ongelmia: *eihän kaikista ongelmista*

²⁵ ”We fully share the concern of the international community over the violence that affects communities in Rakhine State”. Suomennos Huhtala.

²⁶ ”We sympathize deeply with these displaced persons especially women and children and have taken steps to effect the early repatriation of all displaced persons from Rakhine, who are verified as residents of the State”. Suomennos Huhtala.

²⁷ ”-- we are now striving to ensure that all communities enjoy the same fundamental rights”. Suomennos Huhtala.

²⁸ ”Many Muslims fled to Bangladesh”. Suomennos Huhtala.

²⁹ ”Burma is a complex nation as all of you know, and its complexities are compounded by the fact that people expect us to overcome all of these challenges in as short a time as possible”. Suomennos Huhtala.

voi päästä nopeasti eroon. He myös luovat identiteettiä rauhaa rakastavasta kansasta, joka hyväksyy kaikki sellaisina kuin he ovat.

6. Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa on analysoitu Myanmarin poliittisten johtajien puheissaan käyttämiä retorisia keinoja ja löydetty määritelmiä kansalliselle identiteetille, jota he pyrkivät puheissaan luomaan. Vaikka syrjinnän historian huomioiden voitaisiin olettaa, että puheissa luodaan kansallista identiteettiä, joka sulkee rohingat pois siitä, ei niin ollut. Vaikka Arakan Rohinga Salvation Army kuvataankin viholliseksi ja konfliktin syylliseksi, muslimit hyväksytään puheissa osaksi yhtä kansaa ja syrjiminen tuomitaan jyrkästi. Ennen kaikkea puheissa luodaan yhteistä kansallista identiteettiä.

Identiteetti, jota Myanmarin johtajat pyrkivät luomaan, on puheiden kesken hyvin yhtenäinen. Se on paljon kärsineen, sitkeän kansan identiteetti, suvereenin ja oikeudenmukaisen kansan identiteetti sekä rauhaa ja tasa-arvoa rakastavan kansan identiteetti. Myanmarin korostetaan olevan suvereeni valtio, joka hoitaa omat oikeudelliset toimenpiteensä ja joihin kansainvälisen yhteisön ei tulisi puuttua. He kannattavat jakamatonta tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia, mutta kritisoivat kansainvälisiä toimijoita, kun nämä huolestuvat maan ihmisoikeuksien tilanteesta: ristiriita on siis suuri. Myanmarin hallituksen ponnistelut kuvataan positiivisessa valossa, kun taas valtion kritisoijat pyritään hiljentämään ja todistamaan epäluotettaviksi. Puheissa luodaan uusia kategorisointeja ja konstruoidaan uusia faktoja, joista suuri osa jatkaa Myanmarin ja sen hallituksen esittämistä positiivisessa valossa. Kirjoitushetkellä Myanmar on yhä Kansainvälisen rikostuomioistuimen tutkittavana, ja sen laatimat tuomiot tulemme kuulemaan tulevaisuudessa.

Smithin (1990, 14) mukaan kansallisen identiteetin tunnusmerkkejä ovat historiallinen territorio tai kotimaa, yhteiset myytit ja historialliset muistot, yhteinen kulttuuri, yhteiset juridiset oikeudet ja velvollisuudet kaikille jäsenille sekä yhteinen talous. Vaikka todellisuudessa Myanmar on etnisesti, kulttuurillisesti ja historiallisesti hyvin hajanainen valtio, löytyi näistä elementeistä monta myös tutkimuksen aineistosta, Myanmarin johtajien puheista. Aineistosta nousivat esiin yhteisten historiallisten, vaikeidenkin muistojen sekä jaettujen arvojen ja oikeuslaitoksen diskurssit. On syytä pohtia, johtuuko

tämä yhteisöllisyyden korostaminen puhuja-yleisö-suhteesta, jossa yleisönä on äänekkäästi maata kritisoinut kansainvälinen yhteisö vai onko se aikaisemman homogeenisen kansallisen identiteetin ylläpitämistä – identiteetin, joka ei huomionnut etnisiä vähemmistöjä. Tutkimukseni aineisto on siten rajallinen, että se on rajattu puheisiin, jotka on suunnattu kansainväliselle yleisölle. Tulevaa tutkimusta voisi kuitenkin kohdistaa tutkimaan sanomaa, jota Myanmarin edustajat tuovat kansainvälisen yhteisön sijaan kansalaisilleen, sillä sanoma ja merkitykset voivat olla hyvin erilaisia eri kohderyhmille. Tämä avaisi siis laajan tutkimuskohteen. Näitä mahdollisesti erilaisia sanomia voisi tulevassa tutkimuksessa myös vertailla keskenään.

Liikkuessa sosiaalisen konstruktivismin ja retorisen diskurssianalyysin maailmassa on tärkeä muistaa, että myös tutkija luo omien tulkintojensa ja reflektointinsa kautta sosiaalista todellisuutta, ja niin myös minä osaltani luon todellisuutta tällä tutkimuksella. Tämän todellisuuden luon omasta positioistani ja osana tiettyä kulttuuria, ja tulkintani voivat osiltaan heijastaa tätä kulttuuria.

Lähteet

Primääriaineisto

Aung San Suu Kyi, Myanmarin ensimmäinen valtiokansleri (2017), Speech by the State Counsellor on Government's efforts with regard to National Reconciliation and Peace. 19.9.2017, Nay Pyi taw. Saatavissa <<https://www.voltairenet.org/article198013.html>>, luettu 16.10.2019.

Aung San Suu Kyi, Myanmarin ensimmäinen valtiokansleri (2018), Speech: Democratic Transition in Myanmar: Challenges and the Way Forward. 21.8.2018, Singapore. Saatavissa <<https://www.statecounsellor.gov.mm/en/node/2111>>, luettu 21.10.2019.

Aung San Suu Kyi, Myanmarin ensimmäinen valtiokansleri (2019), Speech at the International Court of Justice. 11.12.2019, the Hague. Saatavissa <<https://foreignpolicy.com/2019/12/12/myanmars-aung-san-suu-kyi-takes-the-stand/>>, luettu 13.12.2019.

U Hau Do Suan, Myanmarin YK:n pysyvä edustaja (2018), Statement at the UN Security Council briefing. 24.10.2018, New York. Saatavissa <https://www.myanmar.gov.mm/web/guest/news-media/announcements/-/asset_publisher/idasset291/content/myanmar-permanent-representative-to-the-united-nations-delivers-rebuttal-statement-on-briefing-by-hrc-ffm-on-myanmar-at-the-unscc>, luettu 20.10.2019.

U Kyaw Tint Swe, valtiokanslerin toimiston ministeri (2018), Statement at the General Debate of the 73rd Session of the United Nations General Assembly. 28.9.2018, New York. Saatavissa <<https://www.statecounsellor.gov.mm/en/node/2155>>, luettu 16.10.2019.

U Kyaw Tint Swe, valtiokanslerin toimiston ministeri (2019), Statement at high-level General Debate at the 74th Session of the United Nations General Assembly. 29.9.2019, New York. Saatavissa <https://www.myanmar.gov.mm/web/guest/news-media/news/latest-news/-/asset_publisher/idasset354/content/u-kyaw-tint-swe-union-minister-for-the-office-of-the-state-counsellor-and-leader-of-myanmar-delegation-to-the-74th-session-of-united-nations-general-a>, luettu 21.10.2019.

Sekundääriaineisto

Adler, E. (1997), Seizing the Middle Ground: Constructivism in World Politics. *European Journal of International Relations*, 3(3): 319–363.

Amnesty International (2018), Report 2017/18: The State of the World's Human Rights: Myanmar. POL 10/6700/2018.

Anderson, B. (2017), Kuvitellut yhteisöt: Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua. 2. painos. Suomentanut J. Kuortti. Tampere: Vastapaino.

Billig, M. (1991), Ideology and opinions. *Studies in Rhetorical Psychology*. London: Sage.

Billig, M. (1995), *Banal Nationalism*. London: Sage.

- Burke, A. (2016), *New Political Space, Old Tensions: History, Identity and Violence in Rakhine State, Myanmar*. *Contemporary Southeast Asia*. 38(2): 258–283.
- Calhoun, C. (1997), *Nationalism*. Buckingham: Open University Press.
- Deutsche Welle (2019), *Myanmar's democracy is letting down a young generation*. Artikkel. Saatavissa <<https://www.dw.com/en/myanmars-democracy-is-letting-down-a-young-generation/a-48976172>>, luettu 11.1.2020.
- Fierke, K.M. (1996), Multiple identities, interfacing games: The social construction of western action in Bosnia. *European Journal of International Relations*, 2(4): 467–497.
- Gee, J. P. (2011), *An introduction to discourse analysis: theory and method*. 3. painos. New York: Routledge.
- Hall, R. B. (1999), *National collective identity: social constructs and international system*. New York: Columbia University Press.
- Hlaing, K. (2012), Understanding Recent Political Changes in Myanmar. *Contemporary Southeast Asia*. 34(2): 197–216.
- Hobsbawm, E. J. (1990), *Nations and nationalism since 1780: Programme, myth, reality*. 2. painos. Cambridge: Cambridge University Press.
- Human Rights Watch (2019), *World Report 2019: Events of 2018: Myanmar*. Saatavissa <<https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/burma>>, luettu 5.11.2019.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016), *Diskurssianalyysi: teorian, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Kerola, P. (2016), *Myanmarin vallanvaihdon viimeinen silaus: Uusi siviilipresidentti vannoni virkavalansa*. Yle Uutiset -artikkeli. Saatavissa <<https://yle.fi/uutiset/3-8774967>>, luettu 8.1.2020.
- Kipgen, N. (2016), *Democratisation of Myanmar*. New Delhi: Routledge India.
- Kratochwil, F. (2000), Constructing a New Orthodoxy? Wendt's 'Social Theory of International Politics' and the Constructivist Challenge. *Millennium - Journal of International Studies*. 29(1): 73–101.
- Marttila, A. (2007), "Nationalismi". Teoksessa Kantola J. & Valenius J. (toim), *Toinen maailmanpolitiikka. 10 käsitettä feministiseen kansainvälisten suhteiden tutkimukseen*. 61–99. Tampere: Vastapaino.
- Muto, I. (2010), Asia, inter-Asia, and movement: decolonization into the future. *Inter-Asia Cultural Studies*, 11(2): 178–183.
- Onuf, N. G. (1989), *World of Our Making: Rules and Rule in Social Theory and International Relations*. Columbia: University of South Carolina Press.
- Potter, J. (1996), *Representing Reality. Discourse, Rethoric and Social Construction*. Lontoo: Sage.
- Rothman, J. (1997), *Resolving Identity-Based Conflict in Nations, Organizations and Communities*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Smith, A. (1991), *National Identity*. England: Penguin Books.

Summa, H. (1995), ”Retoriikka ja argumentaatioanalyysi yhteiskuntatutkimuksessa”. Teoksessa Jaakko Leskinen (toim.) *Laadullisen tutkimuksen risteysasemalla*. 67–89. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.

The Economist (2018), *Democracy Index 2018*. Saatavissa <<https://www.eiu.com/topic/democracy-index>>, luettu 11.1.2020.

Ware, A. & Laoutides, C. (2018), Myanmar's 'Rohingya' Conflict. New York: Oxford University Press.

Wendt, A. (1992), Anarchy is what States Make of it: The Social Construction of Power Politics. *International Organization*, 46 (2): 391–425.

Wendt, A. (1999), *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wodak, R., de Cillia, R., Reisigl, M. & Liebhart, K. (2009), *The discursive construction of national identity*. 2. painos. Edinburgh: Edinburgh University Press.

YK (2018), Report of the independent international fact-finding mission on Myanmar. Report of the Human Rights Council. A/HRC/39/64.

Zehfuss, M. (2002), *Constructivism in International Relations: The politics of reality*. Cambridge: Cambridge University Press.